
Rzeczpospolita Trojga, a nie Dwojga Narodów

Debata o zawarciu unii hadziackiej

14 września 2023 r, godz. 10.00

Sala Koncertowa

Unia hadziacka zawarta między Rzeczpospolitą i Kozakami 16 września 1658 r. była wydarzeniem przełomowym w tej części Europy. Na mocy porozumienia powołano trialistyczny organizm państwowy złożony z Korony, Wielkiego Księstwa Litewskiego oraz Księstwa Ruskiego z Kozaczną u sterów. Zapraszamy na debatę na temat tego wyjątkowego momentu historycznego z udziałem uznanych historyków, zarówno polskich, jak i ukraińskich.

W połowie XVII w. sytuacja międzynarodowa zmusiła zarówno Kozaków, którzy walczyli o pełną niezależność, jak i Rzeczpospolitą, chcącą odzyskać Ukrainę, do trwałego porozumienia. Zawarta przez obie te siły unia hadziacka trwała krótko, zaledwie kilka miesięcy, a Ukraina wkrótce została podzielona między państwo polsko-litewskie a Moskwę (1667 r.), co wyraźnie wzmocniło pozycję sąsiada ze wschodu, zapoczątkowując proces zmiany układu sił w tej części Europy na korzyść Rosji. Unia hadziacka jako niezrealizowany projekt stała się jednak pewnym symbolem. Z jednej strony postrzegano ją jako działanie o wiele lat spóźnione, a więc takie, które należało wprowadzić w życie przed wybuchem powstania Chmielnickiego w 1648 r., z drugiej – widziano w nim nieszczerze porozumienie, które dla Polaków miało być krokiem w stronę przywrócenia pełnej władzy nad Ukrainą, dla Kozaków zaś krokiem w stronę pełnej niezależności. Przede wszystkim jednak idea unii hadziackiej stała się symbolem wspólnego porozumienia przodków dzisiejszych Polaków, Ukraińców, Białorusinów i Litwinów przeciw ekspansywnej polityce Moskwy.

Jak zatem należy postrzegać unię hadziacką? Jako polityczną utopię czy realny projekt? Jeśli realny, to dlaczego nie udało się go trwale wprowadzić w życie? Co przeszkodziło? Wreszcie, jak dzisiaj możemy wykorzystać ideę unii hadziackiej we współpracy polsko-ukraińskiej i czy w ogóle powinniśmy do tego projektu się odwoływać? Na te pytania odpowiedzi udzielą historycy polscy i ukraińscy – uznani specjaliści, badający stosunki Rzeczypospolitej z Kozaczną zaporoską w XVII w.:

Prof. dr hab. Mirosław Nagielski, Uniwersytet Warszawski

Dr Piotr Kroll, Uniwersytet Warszawski

Dr hab. Mariusz Drozdowski, Uniwersytet w Białymstoku

Prof. Natalia Starченко, Instytut Ukraińskiej Archeografii i Źródłoznawstwa Narodowej Akademii Nauk w Kijowie

Prof. Wiktor Horobec, Instytut Historii Ukrainy Narodowej Akademii Nauk w Kijowie

Source URL: <https://www.zamek-krolewski.pl/node/1868>